

GERONTOLOŠKO IZRAZJE

Negovalna bolnišnica

angleško: nursing hospital

nemško: Pflegekrankenhaus

Negovalna bolnišnica je namenjena ne-akutni zdravstveni oskrbi in negi bolnikov, največkrat starostnikov, pri katerih je končano akutno zdravljenje bolezni ali poškodbe, zaradi katere so bili sprejeti v bolnišnico. Obravnava bolezni praviloma več ne zahteva diagnostičnih postopkov in terapevtskih posegov, pacienti pa zaradi splošnega zdravstvenega stanja vseeno potrebujejo zdravstveno nego, ki je ni mogoče zagotoviti v domači oskrbi ali v socialnem zavodu. Negovalne bolnišnice omogočajo nižje stroške zdravstvene obravnave in krajše ležalne dobe v bolnišnicah; s tem razbremenijo prezasedene bolnišnice.

Negovalna bolnišnica je most med sekundarno in primarno zdravstveno oskrbo, saj nudi organiziran prehod iz bolnišnice v domačo oskrbo, v dom starejših občanov ali rehabilitacijsko ustanovo. Bolniki v negovalni bolnišnici večinoma potrebujejo tudi rehabilitacijo in zdravstveno vzgojo, zato so negovalne bolnišnice večinoma kombinacije z rehabilitacijsko bolnišnico.

V sodobni gerontologiji je splošno sprejeto spoznanje, da sta interdisciplinarna povezanost med zdravstveno nego in socialno oskrbo edini uspešni način dela z onemoglimi in bolnimi stari ljudmi. Povesod, kjer še ni zaživela sistemska povezava obeh vidikov pomoči starejšim ljudem v novitem sistemu dolgotrajne oskrbe, prihaja tako zdravstveno kot socialno varstvo starejših v čedalje hujšo slepo ulico. Ta primer imamo tudi v Sloveniji, zlasti od sredine devetdesetih let dalje, ko sta se v resorjih državne uprave ločila zdravstvo in socialno varstvo.

Zadnje čase naše zdravstvo uvaja negovalne bolnišnice in bolnišnične negovalne oddelke za stare ljudi. Cena njihovega oskrbnega dne je veliko nižja od oskrbe v ostalih bolnišnicah, obenem pa nekajkrat dražja od oskrbnega dne v domovih za stare ljudi. Če upoštevamo dejstvo, da so naši domovi za stare ljudi pretežno negovalne ustanove – saj je v njih večina kronično bolnih starih ljudi, ki potrebujejo zelo veliko zdravstvene nege in socialne oskrbe, potem je razumljivo, da v zavesti strokovne in širše javnosti še ni prave razmejitev med poslanstvom negovalne bolnice in (negovalnega) doma za stare ljudi. V primerjavi z drugimi evropskimi državami so pri nas tako negovalne bolnišnice kot domovi za stare ljudi finančno podcenjeni, se težko preživljajo in še težje razvijajo. Bistvena razlika med negovalno bolnišnico in *negovalnim domom*, oziroma sploh *domovi za stare ljudi*, je namen sprejema in dolžina bivanja starejših ljudi. Negovalne bolnišnice oskrbujejo in negujejo bolnike v povprečju en mesec in v tem času večino od njih rehabilitirajo, da gredo v domače okolje; v dom za stare ljudi pa je večina preseljena za stalno, do konca življenja. To pomeni, da naše negovalne bolnišnice v resnici v pretežni meri opravljajo vlogo *rehabilitacijskih bolnišnic* za starejše ljudi, ki je sodobna, človeško in stroškovno smiselna usmeritev javnega zdravstva.

Jože Ramovš in Tina Lipar

Rehabilitacijska bolnišnica

angleško: rehabilitation hospital

nemško: Rehabilitationskrankenhaus

Rehabilitacijska bolnišnica je namenjena rehabilitaciji ljudi z različnimi nevrološkimi, mišično-skeletnimi, ortopedskimi in drugimi

zdravstvenimi stanji, ki sledi stabilizaciji akutne bolezni. Rehabilitacijske bolnišnice pogosto delujejo kot samostojni oddelki znotraj bolnišnic za akutno oskrbo, včasih pa so od bolnišnic za akutno oskrbo tudi krajevno ločene. Bolnikom po poškodbi, kapi ali drugi bolezni nudijo telesno, delovno, govorno, socialno in drugo rehabilitacijo z namenom, da okrevajočega bolnika čim bolj prilagodijo na relativno samostojno življenje po odpustu iz bolnišnice. Podobno kot v splošnih bolnišnicah je tudi v rehabilitacijskih zagotovljena 24-urna medicinska in negovalna oskrba.

Posebna vrsta rehabilitacijskih bolnišnic je namenjena urejanju zasvojenosti od ilegalnih drog in alkohola po detoksikaciji.

S staranjem prebivalstva se uveljavlja model rehabilitacijske bolnišnice za starejše ljudi po končanem intenzivnem zdravljenju poškodbe ali bolezni. Usmeritev v zdravstveno rehabilitacijo starih ljudi je razvita v nekaterih evropskih državah, npr. v sosednji Avstriji. Ko starejšega človeka rehabilitirajo tako, da ni potrebna namestitve v ustanovi za oskrbo, ampak odide domov, mu izpolnijo največjo željo po življenju in starostni oskrbi v lastnem domu. Tako opravljajo rehabilitacijske bolnišnice za stare ljudi v družbi poslanstvo, ki v kombinaciji s poklicno *socialno oskrbo* in *zdravstveno nego na domu* ter z aktivno javno pomočjo domačim – *družinskim oskrbovalcem* – znižuje tudi stroške dolgotrajne oskrbe onemoglih starih ljudi.

Tina Lipar in Jože Ramovš

Negovalni dom za stare ljudi

angleško: nursing home

nemško: Pflegealtersheim

Negovalni dom za stare ljudi je ena od oblik *doma za stare ljudi* ali *institucionalne oskrbe starostnikov*. Namenjen je predvsem starejšim ljudem, ki potrebujejo zaradi starostne onemoglosti in bolezni stalno oskrbo, nego in pomoč pri vsakdanjih življenjskih opravilih. Organizacija in storitve negovalnega doma so usmerjene v trajno zdravstveno nego in socialno oskrbo stanovalcev. Negovalni dom se razlikuje od *negovalne bolnišnice* po tem, da so stanovalci v njem nastanjeni za trajno. Poleg tega ni njegov prednostni cilj rehabilitacija po bolezni ali poškodbi za ponovno samostojno življenje.

Slovenski domovi za stare ljudi so bili v sedemdesetih in osemdesetih letih 20. stoletja zasnovani in grajeni tako, da naj bi bila večina njihovih stanovalcev sorazmerno samostojna v opravljanju vsakdanjih opravil (hranjenje, higiena, gibanje ...), tisti, ki potrebujejo intenzivno oskrbo in nego, naj bi bili v manjšini. Struktura stanovalcev v domovih se je medtem korenito spremenila. Danes večina stanovalcev v naših domovih za stare ljudi potrebuje veliko oskrbe in nege, tako da so naši domovi za stare ljudi postali pravi negovalni domovi za intenzivno trajno oskrbo starih ljudi s hudimi kroničnimi boleznimi in visoko stopnjo onemoglosti.

Jože Ramovš